

Druhý den přinesl sérii workshopů, které konkretizovaly diskuse z předešlého dne. Dotkly se těchto témat: procesní řízení v archivech, nabídka dalšího vzdělávání v oblasti digitalizace a informačních technologií, spolupráce s externími firmami při zpracování archivních fondů, právní úprava práce v archivech pro dobrovolníky a pracovníky se zdravotním znevýhodněním, zkušenosti s prací odborného personálu tzv. FaMI (*Fachangestellte für Medien- und Informationsdienste*).

Pokud shrneme obsahové těžiště setkání a výsledky diskusí, můžeme konstatovat, že archivní profese se nachází na rozcestí, tradiční model již nestačí, ale právě to nabízí nové příležitosti. Budoucnost nebude postavena na jedné kvalifikaci, ale na flexibilitě, průběžném vzdělávání a otevřenosti vůči interdisciplinaritě. Otevírá se prostor i pro jiné obory – knihovníky, odborníky na spisovou službu, digitální správce. Důležitá je ochota k získání kvalifikace a adaptace na specifika oboru. Možnosti grantů, flexibilního prostředí a podpory profesního rozvoje se ukázaly jako klíčové motivační faktory. *Sächsischer Archivtag 2025* nabídl nejen bilanci stávajících problémů, ale i smělé návrhy, jak je řešit, a jak z krize učinit prostor pro nový začátek.

Kamila Mádrová

DOI: 10.14712/23365730.2025.24

27. kongres Divize pro dějiny vědy a techniky / Mezinárodní unie pro dějiny a filozofii vědy a techniky (DHST/IUHPST)

29. června – 5. července 2025, University of Otago, Dunedin, New Zealand

Na rok 2025 připadl kromě mnoha dalších akcí i 27. kongres Divize pro dějiny vědy a techniky / Mezinárodní unie pro dějiny a filozofii vědy a techniky (DHST/IUHPST). Na minulém, pražském online kongresu před čtyřmi lety ho vysoutěžil Nový Zéland s místem pořádání na Otago University v Dunedinu na Jižním ostrově. Dunedinská univerzita je nejstarší novozélandskou univerzitou, založenou roku 1869. V současnosti má přes 20 000 studentů, kteří jsou vyučováni na čtyřech fakultách (obchodní, zdravotních věd, společenských věd a přírodních věd). Kongres se konal v období čtrnáctidenních novozélandských zimních prázdnin ve dnech 29. června až 5. července 2025. V čele místního organizačního výboru stanul Hugh Slotten, prezidentem kongresu byl Hamish Spencer, člen Rady DHST (pro období 2025–2029 její 2. viceprezident). Kongres byl organizován hybridně.

Kongres byl věnován tématu *Peoples, Places, Exchanges, Circulation* a zahrnul velké spektrum užších témat z dějin přírodních a exaktních věd, medicíny a vzdělání. Probíhal formou každodenních předem vyzvaných plenárních přednášek, které byly v Dunedinu zpravidla směřovány do dopoledních a pozdně odpoledních hodin. Mezi nimi pak paralelně probíhala série menších sympozií, organizovaných ke konkrétnímu problému, též předem připravených skupinou kolegů z různých zemí, zpravidla již déle spolu spolupracujících, a menších sympozií, složených z individuálně přihlášených příspěvků, organizátory seskládaných do alespoň přibližně souznících tematických celků.

Součástí kongresu bylo volební shromáždění DHST, které vybralo Radu (Council) na příští čtyři roky. V jeho čele stanula Britka Janet Browne. Konaly se i pracovní schůzky většiny z 22 oborových komisí, z nichž DHST aktuálně sestává.

Česká prezenční delegace byla skromná. Tvořily ji Adéla Jůnová Macková, Doubravka Olšáková a Milada Sekyrková, členky české Společnosti pro dějiny věd a techniky a všechny dlouhodobě zapojené do aktivit DHST.

Adéla Jůnová Macková spolupracuje již řadu let s historickou komisí pro historii žen a genderové rovnosti ve vědě, technice a medicíně (Commission on Women and Gender in History of Science, Technology and Medicine), pro niž již spolupořádala několik symposií na předchozích kongresech. Doubravka Olšáková je zakládající členka a pokladní historické komise pro vědu, techniku a diplomacii (Commission on Science, Technology and Diplomacy) a rovněž je spolupořadatelkou symposií této komise.

Milada Sekyrková byla po dvě funkční období zodpovědná na pokladnické pozici za finanční záležitosti DHST. Na kongresu v Dunedinu byla zvolena do Rady DHST na třetí funkční období, tentokrát na pozici asistentky vědeckého sekretáře, aby pomohla novému pokladníkovi s převzetím bohaté agendy komunikace s takřka padesáti členskými zeměmi a řešením transferů vědeckých grantů a komunikace o členských poplatcích jednotlivých zemí, na nichž je práce DHST založena.

Adéla Jůnová Macková byla hlavní organizátorkou symposia *Hidden or Unknown Histories? The changing status of women in science in the maelstrom of politics, wars and emigration from late 19th and 20th century (not only) in Central and Eastern Europe*, které se konalo pod oficiální záštitou Commission on Women and Gender in History of Science, Technology and Medicine. Ve dvou slotech bylo předneseno sedm přednášek, které měly odezvu u auditoria v podobě poměrně bohaté diskuse s přítomnými posluchači z různých kontinentů. Adéla Jůnová Macková (MÚA AV ČR) nejprve promluvila o měnění se roli žen v rámci orientalistických oborů v českých zemích v průběhu 20. století (*The Changes of Scientific Role of Women in Oriental Studies in 20th Century. From a Secretary to a Scholar*). Marcela Starcová (Archeologický ústav AV ČR) se věnovala ženám-archeoložkám v Československu ve 20. století (*Changing Perceptions and Status of Women in Archaeology in the 20th Century. From Wives and Secretaries to the Scholars of the Academy of Sciences*). Mary Kelly (Modern and Contemporary Global Art Histories and Gallery Studies University College Cork, Irsko) ve svém příspěvku *Professor Edmond Delorme (1847–1929) describing lung decortication to trainee doctors of the Val-de-Grâce, 1894: a painting by the French artist Marguerite Delorme (1876–1946)* seznámila přítomné s obrazem Marguerite Delorme, která namalovala operaci, prováděnou jejím otcem, profesorem Edmondem Delormem. Příspěvek se zaměřil na ne zcela obvyklou spolupráci otce a dcery, která znázornila reálný lékařský zákrok se všemi dobovými podrobnostmi. Milada Sekyrková (ÚDAUK) promluvila o proměnách možností manželek vědců zapojit se do pracovních aktivit na příkladu několika generací rodiny Heyrovských (*Heyrovskýs' Wives*). Abigail Smith (University of Otago, Nový Zéland) ukázala (nedostatečný) nárůst počtu žen-bryozoologek, účastnicích se mezinárodních vědeckých aktivit v posledních šedesáti letech (*Women in the International Bryozoology Association: sixty years of progress, 1965–2025*). Podobnou otázku pro slovinské post-doktorandky a jejich možnosti v průběhu dvacátých až osmdesátých let 20. století nastolil Željko Oset (Slovinsko) ve svém příspěvku *Post-doctoral experiences of Slovene female scholars (1920s–1980s)*. Na závěr vyslechli přítomní propracovanou přednášku Felicitas Seebacher (předsedkyně pracovní skupiny pro dějiny medicíny při Österreichische Akademie der Wissenschaften, Vídeň) o manželech Lenských a jejich životních osudech, poznamenaných národním socialismem a poválečnou

situací v Rakousku („*Science is a very strict majesty. “Analysing the professional and political relationships of the dual-career couple Erna and Albin Lesky*“).

Doubravka Olšáková (FSV UK) vystoupila v rámci sympozia Spojení, synergie a napětí ve vědecké diplomacii (*Connections, Synergies, and Tensions in Science Diplomacy*), organizovaného její komisí. Ve své přednášce se zabývala klíčovým ženevským summitem v roce 1955 a jeho dopadem na výměnu vědeckých informací mezi Východem a Západem (*From IGY to INIS: Transforming Research Data Exchange in Cold War Eastern Europe*). Spolu s ní přednášeli Roberto Lalli (Politecnico Di Torino, Itálie) o významu mezinárodních databází pro sdílení vědeckých poznatků (*Uncovering the Impact of Research Database Infrastructural Networks on Co-Authorship Patterns in Scientific Publications*) a Aya Hometi (Japanese Studies University of Manchester, Velká Británie) o sdílení dat v rámci WHO (*Inter-Imperial Politics for a Global Health Data Exchange: From the Case of the League of Nations Health Organisation Eastern Bureau*).

Na kongres se zaregistrovalo 960 účastníků. Vzhledem ke geografické vzdálenosti z Evropy i Ameriky, byla necelá polovina účastníků přítomna jen online. Ti, kteří dorazili i osobně, většinou částečně na vlastní náklady, nelitovali. Za místo příštího kongresu, pro červenec 2029, byla zvolena Paříž. Mezinárodní unie pro dějiny a filozofii vědy a techniky tam zároveň oslaví 100 let od chvíle, kdy se právě v Paříži konal první její kongres krátce po založení této mezinárodní organizace.

Milada Sekyrková

DOI: 10.14712/23365730.2025.25